

FONDY NEZISKOVÝCH ÚČTOVNÝCH JEDNOTIEK

Funds of non-profit accounting entities

Alena Kordošová

V účtovníctve neziskových účtovných jednotiek je členenie zdrojov majetku na vlastné zdroje a cudzie zdroje určujúce a vyjadruje, akým spôsobom a od koho si nezisková účtovná jednotka obstarala majetok potrebný na svoju činnosť.

Medzi vlastné zdroje krytia majetku neziskových účtovných jednotiek zaraďujeme:

- základné imanie,
- fondy tvorené podľa osobitných predpisov,
- oceňovacie rozdiely,
- fondy tvorené zo zisku,
- výsledok hospodárenia minulých rokov a
- výsledok hospodárenia za bežné účtovné obdobie.

Ďalej sa budeme venovať v tomto príspevku práve fondom, ktoré sú v neziskových účtovných jednotkách tvorené podľa osobitných predpisov. Zásady tvorby a použitia týchto fondov upravujú právne predpisy zriaďovania a financovania jednotlivých druhov neziskových účtovných jednotiek.

Neziskové účtovné jednotky, ktoré majú osobitným predpisom umožnenú tvorbu takýchto fondov sú najmä:

- neinvestičné fondy,
- nadácie,
- spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov a
- verejné vysoké školy.

V jednotlivých vymedzených neziskových účtovných jednotkách sa vytvárajú tieto fondy:

- v neinvestičných fondoch – fondy, ktoré sú tvorené vkladmi pri ich zriadení a ďalšími poskytnutými finančnými prostriedkami;
- v nadáciách – nadačné fondy;
- v spoločenstvách vlastníkov bytov a nebytových priestorov – fond prevádzky, údržby a opráv;
- vo verejných vysokých školách – štipendijný fond a fond na podporu štúdia študentov so zdravotným postihnutím.

Neinvestičné fondy ako jediné neziskové účtovné jednotky netvorí základné imanie, ale základným vlastným zdrojom krytia v týchto neziskových účtovných jednotkách sú fondy tvorené podľa osobitných predpisov. Jednotlivé vklady pri zriadení neinvestičných fondov sú základným zdrojom ich tvorby. Ďalšími zdrojmi môžu byť poskytnuté finančné prostriedky v priebehu činnosti neinvestičných fondov. Peňažné prostriedky týchto fondov sú určené na plnenie všeobecne prospešného účelu alebo individuálne určenej humanitnej pomoci pre jednotlivca alebo pre skupinu osôb, ktoré sa ocitli v ohrození života alebo potrebujú naliehavú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou.

Nadácie vytvárajú nadačné fondy:

- a) rozhodnutím správnej rady alebo
- b) na základe písomnej zmluvy s fyzickou alebo právnickou osobou. Predmetom tejto zmluvy je určenie podmienok na získavanie peňažných prostriedkov a ich poskytovanie na vopred dohodnutý verejnoprospešný účel.

Nadačné fondy sú určené na podporu verejnoprospešného účelu, ktorým sa rozumie najmä rozvoj a ochrana duchovných a kultúrnych hodnôt, realizácia a ochrana ľudských práv alebo iných humanitných cieľov, ochrana a tvorba životného prostredia, zachovanie prírodných hodnôt, ochrana zdravia, ochrana práv detí a mládeže, rozvoj vedy, vzdelania, telovýchovy a plnenie individuálne určenej humanitnej pomoci pre jednotlivca alebo skupinu osôb, ktoré sa ocitli v ohrození života alebo potrebujú naliehavú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou.

Nadačný fond nemá právnu subjektivitu a správca nadácie je povinný zaslať Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky do 15 dní od jeho vytvorenia rozhodnutie správnej rady alebo písomnú zmluvu o jeho vytvorení. Nadačné fondy tvoria peňažné prostriedky, ktoré nie sú súčasťou nadačného imania ani ostatného majetku nadácie.

V spoločenstvách vlastníkov bytov a nebytových priestorov sa vytvára fond prevádzky, údržby a opráv. Zdrojom jeho tvorby sú mesačné preddavky vlastníkov bytov a nebytových priestorov, príjmy za prenájom spoločných častí domu, spoločných zariadení domu, spoločných nebytových priestorov, príslušenstva a príľahlého pozemku, výnosy z účtu domu vedeného v banke, príjmy z výťažku exekúcie bytu alebo nebytového priestoru, dobrovoľnej dražby bytu alebo nebytového priestoru, vo výške pohľadávok voči vlastníkovi bytu zo zákonného záložného práva, zmluvné pokuty a úroky z omeškania vzniknuté použitím prostriedkov tohto fondu, príjmy z predaja spoločných nebytových priestorov, spoločných častí domu alebo spoločných zariadení, ak sa vlastníci domu nedohodli inak.

Fond prevádzky, údržby a opráv sa používa na prevádzku, údržbu a opravu spoločných častí a zariadení domu, spoločných nebytových priestorov, príslušenstva a príľahlého pozemku, na obnovu, modernizáciu a rekonštrukciu domu, na opravy balkónov a lodžií, na úhradu za plnenia spojené s užívaním bytov a nebytových priestorov v dome v prípade ich dočasného nedostatku.

Vo verejných vysokých školách sa ako fondy tvorené podľa osobitných predpisov tvoria štipendijný fond a fond na podporu štúdia študentov so zdravotným postihnutím.

Štipendijný fond sa vytvára z časti výnosov zo školného, z časti dotácie na sociálnu podporu študentov, z kladného celkového výsledku hospodárenia verejnej vysokej školy, z darov, z dedičstva a z výnosov z nich. Používa sa na poskytovanie motivačných a sociálnych štipendií a pôžičiek.

Fond na podporu štúdia študentov so zdravotným postihnutím sa tvorí z kladného celkového výsledku hospodárenia, z darov, z dedičstva a z výnosov z nich. Možno ho použiť na finančné zabezpečenie zodpovedajúcich podmienok štúdia študentov so zdravotným postihnutím vzhľadom na ich špeciálne študijné potreby.

Fondy tvorené podľa osobitných predpisov sa účtujú na účte 412 – *Fondy tvorené podľa osobitných predpisov*.

V prospech účtu 412 – *Fondy tvorené podľa osobitných predpisov* sa účtuje tvorba fondov podľa osobitných predpisov súvzťažne na ťarchu účtov 211 – *Pokladnica*, 221 – *Bankové účty* alebo 315 – *Ostatné pohľadávky*, ak sa účtuje aj o nároku na ich tvorbu. Tvorba fondov vo výške kreditných úrokov znížených o daň z úroku sa účtuje súvzťažne na ťarchu účtu 556 – *Tvorba fondov*.

Na ťarchu účtu 412 – *Fondy tvorené podľa osobitných predpisov* sa účtuje použitie týchto fondov súvzťažne v prospech účtov účtovej skupiny 13 – *Tovar*, 211 – *Pokladnica*, 221 – *Bankové účty*, 325 – *Ostatné záväzky* alebo 656 – *Výnosy z použitia fondu*, a to v závislosti od konkrétneho druhu neziskovej účtovej jednotky a účelu, na ktorý sa príslušný fond použije.

Neziskové účtovné jednotky si potrebujú zabezpečiť dostatok finančných zdrojov na napĺňanie svojho všeobecne prospešného účelu alebo verejnoprospešného účelu. Fondy tvorené podľa osobitných predpisov sú jedným zo zdrojov financovania, ktorý napomáha k napĺňaniu tohto účelu, na ktorý sú vymedzené neziskové účtovné jednotky zriaďované alebo zakladané.

Abstrakt

Fondy tvorené podľa osobitných predpisov sú jednou zo súčastí vlastných zdrojov krytia majetku v neziskových účtovných jednotkách. Zásady tvorby a použitia týchto fondov upravujú právne predpisy zriaďovania a financovania jednotlivých druhov neziskových účtovných jednotiek.

Kľúčové slová: neziskové účtovné jednotky, fondy tvorené podľa osobitných predpisov, tvorba, použitie

Summary

Funds created according to the special laws are one of the components of equity in non-profit accounting entities. The legislation for establishing and funding various types of non-profit accounting entities arranges principles the creation and the use of these funds.

Key words: non-profit accounting entities, funds created according to the special legislation, creation, use

JEL klasifikácia: M41

Použitá literatúra

- [1] KORDOŠOVÁ, A. 2008. *Účtovníctvo neziskových účtovných jednotiek*. Bratislava : EKONÓM, 2008. 146 s. ISBN 978-80-225-2658-6.
- [2] Zákon č. 182/1993 Zb. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov.
- [3] Zákon č. 147/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch a o doplnení zákona NR SR č. 207/1996 Z. z. v znení neskorších predpisov.
- [4] Zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov.
- [5] Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách v znení neskorších predpisov.
- [6] Opatrenie MF SR č. MF/24342/2007-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a účtovej osnove pre účtovné jednotky, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účel podnikania v znení neskorších predpisov.

Kontakt

Alena Kordošová, Ing., PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 764, alena.kordosova@euba.sk